

Amm.os.85:n kirjaston elämäntarina numeroina. (kirjasi eh)

1. 1964 kirjasto perustetaan Salmisaaren kaapelitehtaalle.
2. 1980-luvun lopulla Salmisaari ajetaan alas ja 1100 henkilöä ulos.
3. Kirjasto siirretään Vantaalle, Virkatie 8, Optokaapelitehtaan tiloihin.
4. 1993 Optokaapelituotanto muuttaa Ouluun. Mihin nyt kirjasto?
5. 1993 takaisin Salmisaareen. Saatiin tehtaan K-siiven entisen miesten pukuhuone käyttöön. Kunnostettiin talkoilla. Mm. suihkuhuoneesta tehtiin kirjaston keittiö. Aloitettiin kirjastossa päivystys lauantaisin.
6. 1997 K-siipi aiotaan saneerata asunnoiksi. Taas evakkoon.
7. Kirjasto siirrettiin Pikkalan kaapelitehtaan varastoon ”tilapäisesti”
8. Muutama vuosi varastossa, kotia kirjastolle ei löytynyt.
9. Pikkala tarvitsi varastotilaa. Kirjat siirrettiin Helkama-auton varastoon Espooseen ”tilapäisesti” Paikkaa kirjastolle etsittiin kiihkeästi. Käytiin jopa neuvottelemassa Tampereen Werstaan kanssa. Hyvä kirjasto sanottiin, mutta liian iso. Siis n. 3000 nidettä.
10. 2005 Vantaan Kuitutehdas lopetetaan. Tiedettiin, että myös 1943 perustettu ammattiosasto joudutaan lopettamaan.
11. 2005 Kirjasto siirrettiin ”tilapäisesti” kuitutehtaan tiloihin Vantaalle
12. Tyväenliikkeen kirjasto johtajan Kirsti Lumialan kanssa neuvottelut johtivat onnelliseen lopputulokseen. Kirjasto siirrettiin 2005 silloisen kirjaston tiloihin Paasivuorenkatu 5. Ammattiosasto 85 kirjaston vaellusvuodet olivat päättyneet.

Kiitos Työvänliikkeen kirjastolle ja Kirsti Lumialalle!

Kaapelinvalmistajain ammattiosaston lopettamis ”juhlat” vietettiin Kaapelitehtaalla Hima&Sali 9.11.2005. Läsnä 45 henkilöä.

Kaapelin kirjasto vuodesta 1964 vuoteen 1997 – (2005)

Kaapelinvalmistajien perustama työpaikkakirjasto oli ainutlaatuinen. Vaikka joitakin työpaikkakirjastoja oli perustettu 70-luvulla muihinkin tehtaisiin, niiden lähtökohta oli toinen. Kaapeiinkirjasto sai alkunsa tehtaan työläisten aloitteesta. Muut työpaikkakirjastot syntyivät kunnallisten kirjastonhoitajien toimesta. Kaapelinkirjasto oli myös erittäin laaja ja sitä hoiti ammattiosaston valitsema kirjastonhoitaja. Aluksi työntekijät kustansivat kirjahankintoja ”markka mieheen” periaatteella, myöhemmin ammattiosasto antoi vuosittain määrärahan ja lopulta yhteistoimintalain tultua voimaan, ammattiosasto sai työntekijän maksamaan vuosittaisen määrärahan kirjaston kartuttamiseksi. Kirjasto ei siis ollut kunnan kirjastotoiminnan alainen eikä kunta sitä rahoittanut toisin kuin muita työpaikkakirjastoja. Aluksi kirjat sijoitettiin pääluottamusmiehen koppiin, myöhemmin saatiin suurempi tila, jonka työntekijät kunnostivat. Ammattiosasto sai työnantajan kustantamaan tilaan pitkän pöydän ja penkit. Kirjastossa oli myös tätä tarkoitusta varten tehdyt kokopuiset kirjahyllyt.

Mistä nuoret kaapelinvalmistajat saivat ajatuksen oman kirjaston perustamisesta?

Kaapelin kirjaston perustamisen taustasta kertoo Tauno Tuominen Kirjastolehden toimittajille (Kirjastolehti 1/74) : Meitä oli alussa 30 kaverin joukko kirjallisuuden harrastajia, ja me perustimme ”markka mieheen”-seuran kirjojen ostamiseksi. Ostetut kirjat kiersivät sitten kaverilta kaverille ja päättyivät luottamusmiehen huoneessa kirjahyllyyn. Kun toimintaa oli jonkin aikaa kestänyt, kiinnostui ammattiosastokin ja on sen jälkeen lisääntyvässä määrin tukenut kirjaston toimintaa.

Mikä sai maaseudun mökeistä kaupungin kerrostaloihin ja tehtaisiin muuttaneet miehet kiinnostumaan kirjallisuudesta. Kaapelin työt olivat raskaita, ympäristö käryinen, fyysistä voimaa vaativia ja usein oltiin vuorotyössä. Kirjaston käyttäjät eivät yleensä olleet teollisuustyöläisiä, vaan toimihenkilöitä. Tänäkin päivänä kirjastojen lukupiirit ovat vanhempien naisten harrastusta.

Ehkä 60-luvun ilmapiiri vaikutti. Yhteiskunnan rakenne oli muuttumassa. Nopeat muutokset vaikuttivat myös työelämään ja osaamisvaatimuksiin. Kaapelin nuoret miehet halusivat vaikuttaa muutokseen. He olivat valmiita ottamaan haasteita vastaan. Kaapelin historia Nelikierre kertoo, että he myös ilmaisivat kiinnostuksensa luottamustehtäviin ja ammattiosaston johtoon ja ymmärsivät, ettei niissä tehtävissä selviä ilman perehtymistä asioihin.

Kaapelin nuoret miehet olivat saaneet jo vaikutteita maailmaltakin. He olivat olleet järjestämässä Helsingissä pidettävää kansainvälistä nuorisofestivaalia ja tutustuneet eri puolilta maailmaa saapuneisiin nuoriin. Jonkin verran kulttuurivaihtoa oli ollut Moskovon kaapelitehtaan nuorten kanssa. Veikko Leskinen ja Rolf Löfman olivat olleet ay-valtuuskuntien matkoilla Neuvostoliitossa ja DDR:ssä ja tutustuneet tehtaiden kulttuuritoimintaan. Todennäköistä on, että tehtaiden koulutus- ja agitaatiokeskukset ns. punanurkat olivat tulleet tutuiksi.

Nuoret miehet olivat tiedonhaluisia, mutta mikä tahansa tieto ei kelvannut. Se ilmenee niistä lausunnoista, joita Rolf Löfman antaa Kirjastolehden toimittajille 1974: ”Työpaikalla on aina kysymys kamppailusta. Joka tapauksessa kamppailusta parempien elinehtojen puolesta. Ammattiyhdistysliikkeellä on tässä myös kasvatustehtävä. Ammattiyhdistysliike pyrkii lisäämään jäsentensä tietoisuutta yhteiskunnasta, eikä tällöin voida suosia vieraannuttavia viihdekirjoja.”. Marxilainen kirjallisuus ja yleensäkin yhteiskunnallinen kirjallisuus kiinnosti kaapelitehtaan nuoria miehiä.

Monet tekijät saattoivat vaikuttaa siihen, että haluttiin lukea ja opiskella. Yhteiskunnallinen ilmapiiri oli muuttumassa, herranpelko katoamassa. Tehtaiden sisällä alettiin kyseenalaistaa työnjohdon yksinoikeus tietämiseen, osaamiseen ja määräämiseen. (Nelikierre) . Uskallettiin vaatia parannuksia ja uskottiin siihen, että joukkovoimalla muutokset ovat mahdollisia. Ymmärrettiin, että tiedon hallintaan liittyy vallankäyttöä ja työntekijät halusivat myös valtaa. Bertolt Brechtin runo "Opiskelun ylistys" kuvaa hyvin sitä henkeä, joka vallitsi, kun se kehottaa niin naista keittiössä kuin yömajan miestäkin ikään katsomatta tarttumaan kirjaan. Muutos näkyi myös kulttuurissa ja kirjallisuudessa. Hannu Salaman Juhannustanssit herättivät valtavaa huomiota. Henry Millerin Kravun kääntöpiiri oli sensuroitua lukemista, Paavo Rintalan kirjoissa ei ihannoitu sotaa ja varsinkin lottien puhtaan maineen kyseenalaistaminen herättivät kärjekästä keskustelua. Huomattiin, miten kirjojen avulla voi avata erilaisen näkökulman asioihin. Kirjatkin voivat olla vaarallisia ja kyseenalaistaa vallitsevat arvot.

Yhteiskunnan ja työelämän muutokset vaikuttivat osaamisvaatimuksiin ja koulutuspolitiikkaan. Vaadittiin uudistuksia, jotka mahdollistavat elinikäisen opiskelun. Työnantajienkin oli myönnettävä, että moderni suurteollisuus edellytti osaavia ja joustavia työntekijöitä. Käsitys ihmisen oppimiskyvystä muuttui. Todistettiin tieteellisesti, että oppimiskyky ei rajoitu nuoruusvuosiin. Luottamus jokaisen ihmisen jatkuvaan oppimiseen sai vahvistusta. Koulutuspoliittisiin päätöksiin tuotiin tasa-arvonäkökulma. Jokaiselle piti taata paremmat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen. Varsinkin opiskelun piiriin haluttiin ne ihmiset, joiden peruskoulutus oli heikko ja lähtökohdat huonot. Aikuiskoulutukseen panostettiin. Aikuiskoulutusmahdollisuuksia parannettiin kehittämällä opintovapaan järjestelmä työpaikoille vaadittiin tehtäväksi koulutussuunnitelmia ja aikuisopiskelun tukijärjestelmiä kehitettiin.

Ehkä monet tekijät samanaikaisesti vaikuttivat siihen, että kiinnostus lukemiseen ja opiskeluun kasvoi nuorten miesten mielissä. He olivat kokeneet suuren murroksen muuttaessaan kaupunkiin ja tehtaisiin. Yhteiskunnan perinteiset arvot oli kyseenalaistettu ja he halusivat muuttaa maailmaa paremmaksi. Ehkä kaapelin nuorisajaostoon, joka oli muodostettu nuorisofestivaalitoimikunnasta, oli sattunut erityisen aktiivisia nuoria. Varastomies Tauno Tuominen oli tunnettu yleisten kirjastojen ahkerana käyttäjänä. Myös Rolf Löfström tarttui aina kirjaan kun siihen vähänkin löytyi aikaa. Heillä oli hyvin selkeä käsitys siitä, miksi työläisten piti lukea

Ay-nuorten matkat sosialistimaissa herättivät kiinnostuksen neuvostokirjallisuuteen ja venäläisiin klassikoihin. Työpaikalla toimi aktiivinen SNS-seura. Neuvostoliiton kauppa oli yritykselle tärkeää ja vierailuja tehtiin puolin ja toisin, joten nämäkin seikat vaikuttivat maailmankuvaan.

On vaikeata arvioida, olisivatko kaapelin miehet saaneet vaikutteita myös Ruotsista. Siellä oli myös tehty työpaikkakirjastokokeiluja. Tieto niistä levisi kirjastoalan lehdistä ja aiheeseen liittyviä kirjoja julkaistiin. Suomessa Siv Westerlund teki ensimmäisen aiheeseen liittyvän kirjastoalan erikoistyön: Bibliotek för arbetare på fabriker och industrier samt planering av arbetsplatsbibliotek på Schaumans fabriker i Jakobstad. Työpaikkakirjastojen tavoitteena oli edistää tasa-arvoa henkisen työn tekijöiden ja työläisten välillä. Ajankohtaiset tutkimukset olivat osoittaneet, että henkisen työntekijät käyttivät huomattavasti useammin ja säännöllisemmin kirjaston palveluja kuin työläiset. Tätä kuilua haluttiin kaventaa tuomalla kirjasto lähelle, lähes käden ulottuville. Erityisesti haluttiin helpottaa vuorotyöläisten mahdollisuuksia lainata kirjoja. Ilmapiiri oli 60- ja 70-luvulla sellainen, että uskottiin koulutuspoliittisin ratkaisuin edistettävän tasa-arvoa. Kirjastoon kaivattiin niitä, joille lukeminen oli vierasta ja peruskoulutus puutteellista. Työpaikkakirjastoja Suomessa oli perustettu myös mm. Turkuun Valmet Pansion tehtaalle ja Karhulan Ahlströmin kartonkitehtaalle, mutta ne olivat kunnallisten kirjastojen ylläpitämiä.

Ammattiosaston nuorisajaosto tekee aloitteen kirjallisuuspiirin perustamiseksi

Ammattiosaston nuoret olivat toimineet aktiivisesti nuorisofestivaalitoimikunnassa ja tästä toimikunnasta päätettiin tehdä sitten nuorisajaosto. Nuorisajaostossa toimivat mm. Rolf Löfman, Tauno Tuominen, Eino Kaajakari ja Veikko Leskinen. Ainakin Tuominen ja Löfman olivat kuuluneet jo ”markka mieheen – kirjallisuusseuraan.”

Ammattiosaston historiateos Nelikierre kertoo, että ”kirjaston perustaminen ajoittuu kevääseen 1964, jolloin asiasta keskusteltiin osaston aktiivien piirissä. Aloitteen tekijänä oli Kaapelinvalmistajien nuorisajaosto. Nuorisajaoston kokouksessa 27.4.1964 5§:ssä todetaan: Päätettiin perustaa kirjakerho ja sen alaisuuteen kirjasto. Kirjakerhon puheenjohtajaksi valittiin Rolf Löfman poissaolevana. Kirjastoon päätettiin hankkia ammattiyhdistystietoutta käsittelevää ja sivistävää kirjallisuutta. Kortiston hoitajaksi ja lainamaksujen karhuajaksi valittiin Tauno Tuominen. Raha-asioissa päätettiin kääntyä osaston ja HMK:n puoleen.” Heti perustamispäätöksen jälkeen nuorisajaosto alkoi kerätä jäseniä kirjakerhoon. (Mainittakoon, että samassa kokouksessa päätettiin myös kisälliporukan perustamisesta.)

Ammattiosaston kirjastonhoitajan valinta oli alun alkaen selvä. Tiedettiin, että varastomies Tauno Tuominen oli ahkera yleisten kirjastojen käyttäjä, joten kirjastonhoitajan tehtävä lankesi hänelle hänen omien sanojensa mukaisesti ”kuin luonnostaan”. Kirjahankinnoissa ja kirjaston järjestämisessä Tuomisen kokemus oli keskeinen. Tehtävä vaati sekä viitseliäisyyttä ja kirjallisuuden tuntemusta. Tuominen sanoi hoitavansa tehtävää vakaumuksesta ilman palkkioita.

Opinto- ja kirjallisuuskerhon puheenjohtajan valinta ei ollut yhtä selvä, sillä aiemmassa kokouksessa puheenjohtajaksi poissaolevana valittu Rolf Löfman ei ottanut tehtävää vastaan. Todennäköisesti hänet oli jo valittu luottamustehtäviin, joten aikaa ei enää riittänyt kirjallisuuskerhoon. Nuorisajaoston kokouksessa 14.5.64 todetaan, että opinto- ja kirjallisuuskerhon puheenjohtajaksi on valittu Toveri Haaksiluoto (etunimeä ei kerrota) ja kerhon säännöt. Kerhon alkupääomaksi päätettiin pyytää osastolta sata markkaa kirjojen ostoa varten. Lehtinen valittiin tekemään rahapyyntökirjelmä ammattiosastolle.

Asia etenee ja ammattiosaston yleisessä kokouksessa 28.5.1964 päätetään 9§:ssä: Ammattiosaston nuorisajaosto on päättänyt perustaa kirjallisuuskerhon ja pyytää osastolta 100 mk:n alkupääomaa kirjojen ostoa varten. Kirjat tulevat pääluottamusmiehen toimistoon Salmisaareen ja tulevat olemaan osaston omaisuutta. Hankittavaan kirjastoon toivotaan myös kirjalahjoituksia. Kokous päätti myöntää 100 mk kirjojen hankintaa varten

Nuorisajaoston kokouksessa 9.6.1964 kerrotaan ammattiosaston tekemästä myönteisestä ratkaisusta ja, että kirjan ostoon valtuutettiin toverit Tuominen ja Haaksiluoto. ”Alla mainituista kirjoista saavat valita kuten parhaaksi näkevät:

Tekijä :

Teos:

Andrezejevsk:

Tuhkaa ja timanttia
Kunnon sotamies Shveik ”

Maksim Gorki.

Äiti

Alfredo Varela:	Tumma virta
Per Västerberg:	Afrikka kertoo; Kielletty alue
Paavolainen:	Synkkä yksinpuhelu
Haanpää:	isännät ja isäntien varjot
Lauri Viita:	Moreeni
Sholov:	Aron raivaajat

(Kirjoittajan huomautus: kirjailija on V. Hasek)

Nuorisajaoston esitykseen oli siis suhtauduttu myönteisesti. Mielenkiintoista on, miten tarkkaan määriteltiin, mitä kirjoja nuorisajaoston edustaja sai hankkia. Toinen mielenkiintoa herättävä seikka on, että esitetyt kirjat ovat kaunokirjallisuutta. Hankintoja ei rajoitettu puhtaasti ay- tai yhteiskunnallisiin kirjoihin.

Vuoden 1964 toimintakertomuksessa todetaan: ”Työpaikallamme nuorisajaosto perusti kirjallisuuskerhon, johonka toivotaan jäsenistön tukea lähinnä kirjojen muodossa. Kirjat ovat jäsenistön käytettävissä. Mainittakoon, että toveri Yrjö Nieminen lahjoitti n. 20 teosta käsittävän kirjaerän.”

Seuraavan vuoden 1965 toimintakertomuksessa todetaan, että osaston pienessä kirjastossa on ollut runsaasti lainaajia, mutta hyvän alun jälkeen toiminta kuitenkin hiipuu. Vuoden 1969 toimintasuunnitelmassa todetaan, että ”tänä vuonna on tarkoitus herättää henkiin ammattiosastomme kirjallisuuskerho. Kirjasto sijaitsee Salmisaarella ja siellä on toista sataa kirjaa. Jäsenmaksu on 1 mk kuukaudessa. Vanhaa tehdasta varten laaditaan luettelo, jonka perusteella on mahdollista tilata kirjoja.”

Kirjojen hankinnasta ja valinnasta

”Kirjat me hankimme tätä nykyä ammattiosaston myöntämällä varoilla esimerkiksi alennusmyynneistä ja osan saamme lahjoituksina. Lahjakirjoista valitsemme vain korkeatasoiset. Dekkarit ja kioskikirjat menevät roskikseen”, pääluottamusmies Rolf Löfman selvitti toimittajille vuonna 1974. Kirjojen piti lisätä tietoisuutta, viihteellisyttä ei pidetty suotavana. Tästä tiukasta periaatteellisuudesta kuitenkin ennen pitkää luovuttiin. Lahjoituksina saatiin myös viihteelliseksi katsottavia kirjoja eikä niitä voinut heittää pois loukkaamatta kirjojen lahjoittajaa. Tauno Tuominen kertoo ammattiosaston historiateoksessa (Nelikirje 1986), että ”kirjaston kasvaessa ja yhteiskunnallisten olojen parannuttua ja vähän myös politiikan väheneminen tai muuttuminen on vaikuttanut siihen, että kirjastoon on hankittu ihan tavallista romaania, jännäreitä ja romantiikkaa. Neuvostokirjallisuuden suuri lukumäärä on huomattava ja melkein kaikki Eestin kielestä käännettyt romaanit ovat mukana.”

Tauno Tuominen kertoo kirjojen hankinnasta (Nelikirje): ”Kun saimme mielestämme tarpeeksi rahaa kokoon menimme Kansankulttuurin kirjakauppaan ja ostimme kirjoja. Kun ei sen kirjaston luonteesta, sisällöstä eikä tavoitteista ollut mitään päätöstä, oli sen sisältö vähän omien poliittisten ja aatemaailman sisällön mukaista. Neuvostokirjallisuus ja Venäjän klassikot kiinnosti ja kaikki kantaa ottavat yhteiskunnalliset kirjat kuten esimerkiksi Makarenkon ja Solohovin suuret teokset. Olli Varelan, Hasekin ja

Stancun mainioita teoksia. Omista kirjailijoista Haanpää, Isotalo, Larni, Mukka ym. kiinnostivat kovin kaikkia lukijoita. Vuosien saatossa tuli mukaan poliittiset, filosofiset ja aatteelliset teokset ja ihan harvinaisuuksiakin oli joukossa, kuten Alex Halosen "Luokkasota", painettu Amerikassa 1928.

Myöhemmin kirjoja hankittiin yhä enemmän divareista. Kansankulttuurin kirjakauppa ja sen Punanurkka oli lopetettu Koiton talon myynnin yhteydessä. Erityisesti suosittiin Seppo Hiltusen antikvariaattia, joka antoi huomattavan lisäalennuksen jo ennestään alhaisiin hintoihin.

Kirjaston kasvu oli aluksi hidasta, kun jäseniä saatiin niin vähän. Kun ammattiosastolta alettiin saada joka vuosi määräraha, hankinnat lisääntyivät. "Sitten säädettiin yt-laki, jonka varjolla anoimme avustusta tehtaan johdolta ja saimme jopa vähän enemmän kuin ammattiosastolta." (Tauno Tuominen, Nelikierre). Työntekijän kustantamana kirjastoon saatiin myös kokopuiset kirjahyllyt, pöytä ja penkit työntekijän kustantamana.

Kirjaston luonteesta

Kirjastolehdet toimittajat (1974) arvioivat kirjastoa: "läpikäyväenä piirteenä on työväenhenkisyys ja yhteiskunnallisuus. Kaunokirjallisuutta edustavat sellaiset kirjailijanimet kuin esim. Solohov, Rintala, Viita, Reed, Gorki, Kivi, Segers, Sillanpää, Linna, Makarenko, Gold, Mikkola, Larni, London, Wuolijoki, Aitmatov, Laxness, Gogol, Varela, Haanpää, Zola, Tolstoi, Hasek. Vuonna 1974 toimittajat kirjastoluetteloa tutkiessaan, että "viihdekirjallisuus loistaa poissaolollaan. Tietokirjallisuus on selvästi painottunut työväen maailmankatsomusta ja ammattiyhdistystietoutta käsittelevään kirjallisuuteen."

Haastattelua tehtäessä vuonna 1974 kirjastossa oli 500 kirjaa ja niistä oli 100 lainassa. Kirjasto kasvoi vuosien varrella niin, että kirjastoa lopettaessa siinä oli 3008 kirjaa. Mahdollisuus kirjojen lainaamisen päättyi vuonna 1997, kun yritys otti kirjaston tilan omaan haltuunsa. Sen jälkeen kirjat seilasivat vielä vuosia paikasta toiseen. Ammattiosaston puheenjohtaja Erkki Haapalainen yritti löytää niille sellaisen sijoituspaikan, joka olisi mahdollistanut lainaustoimen jatkumisen. Siitä hän on kirjoittanut oman tarinansa. Lopulta kirjat saatiin Työväenliikkeen kirjastoon. Kirjaston kokoelmiin otettiin ne teokset, joita ei siellä vanhastaan ollut.

Kirjaston hoidosta

Kirjastoa tehtiin tunnetuksi 12-sivuisella esitteellä. johon oli luetteloitu kaikki hankitut kirjat. Sitä oli jaettu lähes jokaiselle kaapelin työntekijälle.

Kirjastonhoitajana toimi sen perustamisesta alkaen Tauno Tuominen yhtä vuotta lukuun ottamatta. Vain yhden vuoden ajan 1970-luvulla kirjastolle nimettiin toinen hoitaja, ja sekin johtui SKP:n sisäisistä erimielisyyksistä. Tauno kun sattui olemaan "väärällä puolella". Hyvänä apuna Taunolla oli Esko Haaksluoto. Mainittu poikkeusvuosi oli vuosi 1975, jolloin kirjastonhoitajaksi oli valittu Uuno Isoaho. Tauno Tuominen puolestaan oli rauhanvastaava.

Toimintakertomuksesta 1976 löytyy tieto, että kirjastonhoitajana oli jälleen Tauno Tuominen ja lisäksi oli nimetty kirjojen hankintaryhmä: Tauno Tuominen, Rolf Löfman, Lea Väänänen, Niilo Leppänen. Sama ryhmä jatkoi vuonna 1977. Vuonna 1980 hankintaryhmässä olivat Tauno Tuominen, Ritva Lehtisalo, Matti Pakarinen ja Niilo Leppänen. Vuonna 1981 :Tauno Tuominen, Ritva Lehtisalo, Matti Pakarinen, Alpo Lettinen. Vuonna 1982: Tauno Tuominen, Ritva Lehtisalo, Matti Pakarinen, Alpo Lettinen.

Tauno Tuominen kertoo (Nelikierre), että kirjastohankintoja sai tehdä vapaasti, paitsi yhden kerran oikein ammattiosaston yleinen kokous päätti, ettei Solzenitsynin kirjoja hankita.

Tuominen kertoi, että joiden kirjojen kunto kertoi joidenkin kirjojen suosituimmuudesta. Päätalon kirjoja oli jouduttu uusimaan. Jonkun verran hävikkiä oli, kun talosta lähtijät eivät muistaneet palauttaa kirjoja.

Tauno Tuominen hoiti kirjastoa eläkkeelle jäämiseensä saakka. Viimeiset vuodet Jyrki Seesoja toimi kirjastonhoitajana.

Lainausysteemi

Jokaisesta kirjasta on kortistolaatikossa aakkosjärjestyksessä kortti, johon lainaaja merkitsee nimensä, osastonsa ja lainaus- sekä palautuspäivän.

Ensimmäinen lainausmerkintä kortistossa on Eino Kaajakari Ku/Lab 26.6.—64, palautettu 1.7.64. Kirja oli Hasekin "Kunnon sotamies Svejck".

Myöhemmin lainaajat merkitsivät vihkoon vastaavat tiedot. Viimeinen lainaus on Tuomari Müller. Lainaaja Veikko Leskinen. Vihossa oli merkintä 2028 lainauksesta. Miten paljon vuosien varrella kirjoja oli lainattu, ei voi kertoa, koska alkuperäinen kortisto lainausmerkintöineen on kadoksissa. Todennäköistä on, että sen jälkeisiä lainausvihkoja on myös kadonnut.

Kirjaston lainaajista

Kirjaston ensimmäisistä lainaajista ei voi kertoa muuta kuin tuon ensimmäisen lainaajaan, joka oli Eino Kaajakari ja kirja "Kunnon sotamies Svejck". Myöhemmin lainat merkittiin vihkoon. Lainajissa on pieni aktiivien joukko, joka säännöllisesti käyttää kirjastoa. Tässä joukossa on yksi (Veikko Leskinen) pääluottamusmiehenä toiminut ja nuorisosaoston jäsenenä kirjastoa perustamassa ollut aktiivi, joka myös tekee kirjaston viimeisen lainauksen. Tämä kirja oli Eeva Joenpellon "Tuomari Müller, hieno mies." Jonkin verran on havaittavissa, että jotkut kirjat ovat suosittumia ja että lainaajat ovat ehkä suositelleet niitä toisilleen. Varsinaisista kirjallisuuspiireistä ei löydy mainintoja. Kirjailijavierailuja on ollut jonkin verran. Arja Eriksson veti neljänä vuonna Kiljavan opistolla arvokursseja. Myös Timo Sandberg on vierailut kirjastossa.

Alpo Ruuthin kirjailijavierailusta on kerrottu naisjaoston pöytäkirjassa. Naisjaoston kokous 21.5.1977
Ravintola Canjoni, kabinetti :

" Kahvin jälkeen kuultiin alustus aiheesta Työvään kirjallisuudesta. Alustuksen aiheesta piti kirjailija Alpo Ruuth. Kaunokirjallisuuden osuus on heikentynyt länsimaissa lukuun ottamatta Norjaa ja Suomea. Suomessa on lukevilla yhteinen kieli – ei ole erikseen yläluokan kieltä. Työväestö lukee enempi tietokirjallisuutta, kun taas keski- ja yläluokka kaunokirjallisuutta. Alustaja sanoi, ettei osaa eikä synny kirjailijaa, jos ei harrasta lukemista. Lukea saa kaikkea mitä käteen sattuu, ei ole väliä, mitä lukee kunhan vain lukee. Kirjailija ei puuttunut kirjojen aatteelliseen puoleen, mikä sitten tulikin esille puheenvuoroissa, joita alustuksen johdosta käytettiin kymmenen puheenvuoroa. Teatteri on hyvä keino luoda työväenkulttuuria ja viedä sitä eteenpäin lausui alustaja vastauspuheenvuorossaan. Kirjailijoita voi tukea ostamalla kirjoja ja lukemalla saa tiedot itselleen kaupanpäällisiksi. "

Vuoden 1977 toimintakertomukseen on kirjattu, että naisjaosto on kutsunut Alpo Ruuthin puhumaan työväenkirjailijoista ja kirjallisuudesta, lukutottumuksista, teatterin keinoista luoda työväenkulttuuria. Alustuksen johdosta syntyneen keskustelun aikana sai sen vaikutelman, että asia kiinnosti kuulijoita, mutta aatteellista puolta olisi saanut olla enempi.

Mitä on sen lausuman takana, että aatteellisuutta olisi saanut olla enemmän. Olikohan naisia hämmentänyt se kirjailijan näkemys, että hän kehottaa lukemaan kaikkea. Hänellä ei ollut yhtä tiukkaa näkemystä kuin 60-luvun miehillä, jotka olivat sitä mieltä, että viihdekirjallisuus ei ole sopivaa lukemista?

Ritva Lehtisalo, naisjaoston puheenjohtaja useana vuonna ja historian tutkimusryhmän johtoryhmän jäsen kertoo, että varsinkin naisten töissä oli niin paljon melua, kiirettä eikä yhteisiä taukoja ollut, jolloin olisi voinut vaihtaa mielipiteitä. Miesten töissä saattoi olla vähän enemmän mahdollisuuksia keskustella kirjoihinkin liittyvistä asioista ja suositella niitä.

Tapahtumia kirjastossa

Kirjastossa oli vuosien varrella monenlaista toimintaa. YYA-sopimuksen 25-vuotisjuhlanäyttely pidetään vuonna 1973, 1977 ammattiosasto järjestää Suomen itsenäisyyden ja lokakuun vallankumouksen 60-vuotisjuhlavuoden valokuva- ja marxilaisen kirjallisuuden tilaisuuden SNS:n osaston kanssa, Palestiinalaisten elämästä on valokuvanäyttely vuonna 1982 ja 1995 valokuvanäyttely "Kaapeli kautta aikojen".

Kirjaston vaikutus

Jos varsinaisia kirjailijoita kirjaston käyttäjistä ei syntynyt, niin hyviä kirjoittajia kuitenkin. Pöytälaatikoista voisi löytää jo valmiita runoteoksia. Antti Paananen runoteos on ilmestynyt omakustanteena vuonna 2014. Se on kaksiosainen: Koivulan tila ja Tuulikannel. Erkki Haapalainen on kirjoittanut palkittuja novelleja ja sketsejä. Kirjailija Pirkko Saisio oli muutaman kuukauden kaapelissa töissä ja käytti kokemaansa "Elämänmeno" – kirjassaan. Työpaikkalehtiin kirjoitettiin ahkerasti. Kirjojen lukeminen on kehittänyt monesta ay-aktiivista hyviä sanataiteen mestareita. Kirjallisuusharrastus on varmasti avartanut monen maailmankuvaa ja parantanut kykyä ilmaista ajatuksiaan.

Kirjasto ei ollut vain kirjojen kokoelma

Kirjasto oli myös kerho- ja näyttelytila, treenikämpä, valistus- ja agitaatiokeskus, tarinatupa. Mielestäni todellinen Punanurkka.

Antti Paananen kirjoitti vieraskirjaan 12.8.1997 toiminnan loppuvaiheessa:

"Niin kaikki päättyy aikanaan. Niin päättyi valokuvanäyttely myös. Tuskin koskaan näillä kulmilla ei moista nähdä. Haikealta se vähän tuntuu, kun tällainen kulttuurikehto suljetaan. Niin ovat herrat rahalla päättäneet. Siis näkemiin kulmat nää näissä merkeissä."

(Kirjoitin tämän Työväenliikkeen kirjastossa pidettyä tilaisuutta 8.11.2014 varten/Pirkko Kaskikorpi)

